UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien. I. C. Praestantissimi Volumen ...

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo

Iurisdictionum, Iudiciorum, & Criminum materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96538

Visual Library

pellando,nec petēdo laudū reduci debere ad arbitriū
boni uiri.Secundo ꝙ per ipſum Bernardū ¦fuit appel-
latum ad iudicem Regii,& non ad Papam,& ideò nō
potuit is Papæ ſupplicare, ut cauſa per eum commit-
tatur.Tertio ꝙ reſcriptum eſt ſubreptitium,quia non
fuit narratum,ꝙ tempore cōmiſſionis cauſę lapſa eſ-
1 ſent fatalia, † quo caſu appellatio nec proſequi, nec
committi potuit clemen. ſi appellationē de appellat.
ubi proſequutio,& commiſſio cauſæ nō impedit, qn
ſententia tranſeat in rem iudicatam, & habetur per
Felyn.in c.ex parte.S.il 2.de reſcript.uerſic. clemen.ſi
2 appellationē.Item ꝙ † ſententia,ſeu laudum trāſiue-
rit in rem iudicatā per lapſum fataliū,& ideò reſcrip-
tum non ualet,nec iuriſdictionē tribuit c. cū inter de
re iud.not.in c.ut debitus.de appella. & per moder.in
c.cæterum.de reſcr.Tamen,his non obſtātibus, dico,
pronunciari debere reſcriptum eſſe de iure ualidū, &
non ſubreptitium, & ex illo iudicē poſſe procedere.
Nam in primis non obſtat,ꝙ Bernardus ſit primus, q
venit contra iuramentū ſuum, quo iurauit non appel
lare,nec petere laudum reduci ad arbitrium boni ui-
ri,cum is à laudo appellauerit,illudq; ad arbitriū bo-
ni uiri reduci petierit, quia reſpondet, ꝙ idē & prius,
uel ſaltem eodem contextu fecit pars aduerſa, ueluti
cōſtat ex inſtrumento publico in proceſſu producto,
& ideò laborat eodē morbo,quo Bernardus laborare
3 aſſeritur,quo fit,ut † hęc exceptio periurij mutua cō-
penſatione tollatur,quia periuriū cū periurio, & cul-
pa cū culpa cōpenſatur,arg.eorū,q̄ uolunt doct.in l.ſi
quis maior. C.de tranſa.paria enim delicta mutua cō
penſatione diſſoluuntur,per Bar.Alex. & alios in l.ui.
ro.per illum tex.ff.ſolut.matri. Præterea hæc obiecto
periurii magis debet obeſſe parti aduerſæ, quam Ber
nardo,qn ipſe fecit, & procurauit committi cauſam
illius appellationis, quæ fuit à parte aduerſa ad Papā
interpoſita, & non appellationem ab ipſo interpo-
ſitam, nam pars aduerſa appellauit ad Papā, Bernar-
dus uerò ad inferiorē, quæ appellatio ad inferiorem,
prout facta fuit, nō ualuit, ſed ſolum appellatio ad Pa
pam interpoſita c.ſi duobus.cum ibi not.de appellat.
Bernardus igitur, qui cauſam appellationis fuit pro-
ſequutus,& illam à Papa cōmitti fecit,potius dicit̄ ꝓ-
ſequutus appellationē partis aduerſæ, quam ſuam, &
conſequenter illā, ob quā pars aduerſa potius dicitur
ↄ ſuum iuramētū ueniſſe,quā ipſe Bernardus, & ideò
hæc exceptio periurij non aduerſatur. ¶Nō obſtat ꝙ
Bernardus q appellauit ad inferiorē, & corā illo cau-
ſam appellationis fuit proſequutus,non potuit poſtea
cauſā appellationis ab aduerſariis ad Papā interpoſitę
ꝓſequi,nec ſupplicare, ꝙ ea alicui iudici cōmittatur,
4 quia rn̄detur, ꝙ † ex quo à ſn̄ia, & à laudo p utranq;
partē à partibus contra ipſa facientibus appellatū re-
peritur,& vna pars ad Papā,altera uerò ad inferiorem
appellauit, utraq; appellatio dicitur ad Papā deuolu-
ta, non obſtante appellatione per Bernardū ad infe-
riorem interpoſita,perinde ac ſi ēt ipſe Bernardus ad
Papam appellaſſet,quāuis ēt is prius appellaſſet, ac ēt
non obſtāte,ꝙ corā inferiore proceſſum fuiſſet, licet
dubiū ſit,an ꝓceſſus factus à iudice inferiori, q igno-
rauit appellationē interpoſitā ad Papam,in ſe ſit uali-
dus,ut eſt tex.cum glo.& ibi Abb.& oēs docto.in d.c.
ſi duobus.& hoc non habet in ſe difficultatē, ut colli-
gi poteſt ex iis,quæ ſcriben. ibi poſſunt. ¶Nō obſtat,
5 ꝙ † reſcriptum eſt ſubreptitiū, quia in eo non fuit di-
ctum,lapſa eſſe prima fatalia, uidelicet primū annū,
& conſequenter appellationē eſſe deſertam,arg.c.ſu-
per literis.de reſcrip.c.cum inter de re iudic.not.in c.
ut debitus de appell.& per mod.poſt Abb.in c.cæterū
de reſcrip.Quia huic fundamento facilis eſt reſpōſio,
6 quòd † ex quo biennium nondum erat lapſum,ut col
ligitur inſpecto tempore,quo fuit appellatum,& tem
pore, quo cauſa fuit commiſſa, ſolus curſus minoris
temporis non infert deſertionē, & qui deſertionē ap-
pellationis allegat, fundando ſe ſolū in curſu mino-
ris tēporis biennio,nihil facit, neq; ex hoc ſuā inten-
tionē fundatā habere dicitur,ut uoluit Bal.in l.eos.C.
de appell.& per Bar.in l.1.in fi. ff. nil nou. appell.pen-
den.clem.ſicut.in fi.eod.tit.& per Fel. in c. ex parte.il
7 2.in pen.col.de reſcri. Præterea † cū pro parte Bernar
di fuerint plura impedimenta probata, uidelicet im-
pedimentū inopiæ,quod excuſat, arg.l.ſi procurato-
rē.§.ignorantes.ff.manda.per Abb.Ant.& Fel.in c.ex
ratione de appell.& plura alia, de quibus in proceſſu
ſequitur,ꝙ appellatio ex ſolo curſu primi anni nō di-
citur deſerta,ut per Fely. & alios in locis proximè al-
legatis,& dicunt docto.communiter in d. c. ex ratio-
ne,ꝙ ſtante impedimento ex parte ipſius appellantis,
puta impedimento inopiæ, tēpus datū ad proſequen
dam,& finiendā appellationē ipſo iure non dr̄ curre-
re,ſed interim ſtare in ſuſpenſo,ut ibi,& per Saly. in l.
pręſes.C.de appel.¶Nō obſtat, quòd in reſcripto nō
fuerit facta mentio,ꝙ laudum tranſiuerit in rem iudi
catam per lapſum fataliū, uidelicet per lapſum anni,
8 quia ex prædictis patet reſpōſio, nā † per ſolū lapſum
primi anni,& præcipuè qn̄ probatum fuit impedimē-
tum legitimum ex parte appellantis, non infertur,ꝙ
appellatio fuerit deſerta, & cōſequenter ſn̄ia in rē iu-
dicatam tranſiuerit,ut per Fel.in d.c.ex parte.il 2.ſolū
enim per lapſum biennii infertur, ſententiā tranſiuiſ-
ſe in rem iudicatā,clem.ſicut. de appell.ergo cum ap
pellatio non fuerit deſerta, nec ſn̄ia trāſiuerit in rem
iudicatā,de eis mentio fieri non debuit.Præterea quā
uis à laudo poſſit appellari,uel peti illud reduci ad ar-
9 bitriū boni uiri,tamen † laudum latum ab arbitrato-
ribus,quale fuit laudum in caſu noſtro, nunquā tran-
ſit in rem iudicatam,ut nota.uoluit Ant.de Butr.in c.
quintauallis.col.45.de iureiurā.ut refert, ac ſequitur
Fel.in c.propoſuiſti.de probatio. ¶Non obſtat, quòd
10 de proceſſu per ipſum Bernardū facto corā inferiore
non fuit facta mentio,ergo reſcriptū eſt ſubreptitiū c.
cum inter de re iud.& nota.in d.c. ut debitus, quia de
proceſſu mentio in reſcripto non eſt facienda, quan-
do ſumus in cauſa,cuius ſententia nō tranſit in rē iu-
dicatā, ut in caſu noſtro. Ant.& Io.And.in c.rector.in
1.col.de re iudi.& Felin.in c.cæterū.in 3.limitat. de re
ſcrip.Præterea cum in terminis noſtris cauſa appella-
tionis,& quælibet alia, quæ inter ipſas partes uerteba
tur,fuerit cōmiſſa in eo ſtatu,in quo erat, ut in fine re
ſcripti habetur, nō debuit de proceſſu aliquo mentio
fieri,ut per dominos de Rota ſub tit.de reſc.deciſ.20.
in nouis.Ex quibus cōcludo,reſcriptū tenere,nec eſſe
ſubreptitiū,& ipſum do. iudicē ex illo habere iuriſdi-
ctionē,& poſſe ad ulteriora procedere abſq; alia pro-
nūciatione,ne detur materia,& occaſio appellādi,cū
per ꝓceſſum ad ulteriora iudex dicat̄ tacitè pronūcia
re reſcriptū ualere,& ex eo debere ꝓcedi. Laus Deo.

SVMMAE.

1 *Dubitatur fruſtra,quando habetur caſus legis,uel ſtatuti.*
2 *Mercatores, & alii collegium duntaxat, & non uillam,caſtrum aut ciuitatem facientes poſſunt ſolum inter ſe, & in ſpeſtantibus iuriſdictionem,artemque ſuam ſtatuta facere.*
3 *Sed non contra ſtatuta generalia, & ius publicum ſuæ ciuitatis. Contra num.10.*
Inferiores legem ſuis ſuperioribus non imponunt, nec legem ſuperioris tollunt,ſed iuuant,& quando etiam poſſunt tollere n.20.
4 *Lex ſuperioris tolli uidetur etiam per reſtrictionem, & limitationem,ſeu detractionem illius; Contra num.29.*
5 *Inferiores ſtatuta ad correctionem iu riſdictionis ſuperioris facere nequeunt.*

Statu-

7 Statutum,& reſcriptum ſecundum non tollunt primum, niſi appoſitæ ſit clauſula non obſtantibus, uel mentio de primo in eo facta. Contra in ſtatuto num. 9. & 34.
8 Statutum,& reſcriptum æquiparantur.
9 Statutũ ultimũ contrariũ primo tollit primũ ẽt abſque mentione de illo facta & ſine appoſitione clauſulæ non obſtante &c.
10 Mercatorum ſtatuta quoad ſpectãtia ad eorum iuriſdictionem valent,& in quacunque curia,& à quocunque iudice etiam eccleſiaſtico ſunt ſeruanda.
11 Mercatores de iure communi etiam contra ſtatuta generalia ſuæ ciuitatis poſſunt ſibi iudicem ſpecialem eligere, & creare, in quem iuriſdictio abſq; alia ſuperioris cõfirmatione trãsfertur.
12 Et ad quid licentia,& confirmatio ſuperioris requiratur.
13 Mercatorum ſtatuta etiam in non ſpectantibus ad eorum iuriſdictionem,& artem contra ius publicum ciuitatis, & iuriſdictionem ſuperioris facta ualent, quando ſunt à ſuperiore ex certa ſcientia confirmata,& num. 33.
14 Et quando,& quomodo ex certa ſcientia confirmata dicantur, & nume. 39.
15 Certa ſcientia principis per ſecundam iuſſionem illius apparet.
16 Inuiolabiliter quid obſeruari quando in confirmationibus papalibus mandatur, quid illa dictio inuiolabiliter operetur.
17 Inuiolabiliter obſeruari quid dicatur.
18 Confirmatio quando ualiditatem actus, qui aliàs eſſet nullus, & denominationem ab ipſo confirmante operetur.
19 Statutum mercatorum,aut alterius uniuerſitatis etiam contra ius ſuperioris, ab ipſo ſuperiore quoad quædam iuriſdictioni ſuæ præiudicantia receptum, & obſeruatum tacite totum uidetur receptum,& confirmatum.
20 Inferior quando ſolus per ſe poſſit legem, & ius ſuperioris tollere,& corrigere abſque licentia ſuperioris.
Ad ius commune, & antiquum rem abſque conſenſu, & licentia ſuperioris poſſe reduci ab inferiore,demonſtratur.
21 Clauſula non obſtante &c.non eſt neceſſaria, quando à iure ſpeciali receditur,& ad ius commune reditur.
22 Pactum,& tacita renunciatio prælati etiam multum grauis præiudicat eccleſiæ,quando ſic fieret reditus ad ius commune.
23 Exemptus poteſt ſine licentia papæ ſuperiori aliàs ſuo, & ordinario ſe ſubmittere,ſed non ſuperiori extraneo.
24 Prælatus quãdo ſine ẽpo ſuper rebus ſuæ eccleſiæ trãſigere poſſit.
25 Clericis iam promotis quando ipſis inuitis poſſit per ſuperiorem uita durior,& aſperior iniungi.
26 Epiſcopus ſolus ſine capitulo poteſt ſtatuere tollendo conſuetudinem per non reſidentia, quando eccleſia miniſtris indigeret.
27 Solemnitas in alienatione rei eccleſiæ requiſita non eſt neceſſaria, quando res ad naturam ſuam primęuam reuerteretur.
28 Officio duplici quis eodem tempore de iure communi fungi non poteſt,ſed uno finito non prohibetur aliud in continenti & immediatè obtinere,ac exercere.
29 Inferior habẽs ptãtem ius condendi põt legẽ ſuperioris quoad quid reſtringere,& limitare,licet non in totum tollere, & num.32.
30 Ius naturale per ius poſitiuum non poteſt in totum tolli,ſed bene poteſt limitari,reſtringi & ampliari.
31 Statutis duobus ſuper eadẽ re diuerſo,& quaſi cõtrario mõ diſponentibus,& uno generali,altero uero ſpeciali exiſtẽte,ultimum non tollit,nec corrigit primum,ſed utrunq; ualet, & quomodo.
35 Statuta unius uniuerſitatis, uel collegij homines alterius uniuerſitatis ſibi non ſubditos ligare nequeunt.
36 Confirmatio ſuperioris ẽt ex certa ſciẽtia facta quãdo nõ ſufficiat, niſi facta ſit cum cauſæ cognitione,& parte citata,& nu. 38.
37 Confirmationis natura eſt robur addere confirmato, non autem illud extendere ad id,quod in eo non includebatur.
38 Cauſæ cognitio nõ requiritur,ubi aduerſarius,& tertius nõ datur.
36 Ex certa ſcientia quid fieri quomodo dicatur.

EPITOME.

Statuta per mercatores facta circa electionem ſui iudicis, & ſui uacationem actiuè, & paſſiuè ualere, & ubique, ac à quolibet ſuperiore ſeruanda eſſe etiã contra ſtatuta,& prouiſiones generalis ciuitatis, plenè hic probatur.

CONSILIVM III.

SVPER extractione officii ſyndicatus maioris facta prius de domino Auguſtino,
& mox de ſer Hieronymo, quid iuris
ſit, breuiter eſt uidendum: & prima quidem
conſideratione ſer Hieronymus videtur præferendus,
& ad dictũ officiũ admittẽdus,excluſo do. Auguſtino,
in cuius pſona finitur officiũ iudicis mercatorũ
in proximis Kal.Ianuarii.nam per M.Regimẽ ciuitatis
Bononiæ cũ cõſenſu,& voluntate R.D.Gubernatoris
de anno.1507.die 15.Nouẽb. prouiſum,& decretũ
fuit,ꝙ officiũ iudicis mercatorũ ſubiiciatur illis
vacationibus, quibus ſubiacent cætera officia vtilitatis
gñalis imburſationis cõis Bononiæ, & dare dẽat
vacationẽ futuris tẽporibus cuicunq; extrahendo ad
alia officia vtilitatis ſpatio, & tẽpore vnius anni à die
depoſiti officii,ꝓut latius in dicta ꝓuiſione, ſeu in partito
Regiminis cõtinet̃,in quo in oĩbus, & per oĩa fit
remiſſio ad ꝓuiſionẽ officiorũ cõis Bononię loquentẽ
de annua vacatione prædicta: in qua ꝓuiſione ſub
rub.de dñia officii ordinarii, & extraordinarii cauet̃,
ꝙ extractus ad officiũ utilitatis ordinariũ hẽat vacationẽ
quoad aliud officiũ ordinariũ per ſpatiũ vnius
anni inchoandi à fine officii prius obtenti: ſed dictus
dñs Auguſtinus ad officiũ iudicis mercatorũ electus,
ſeu extractus fuit ꝑ p̄terito ſemeſtri,ꝙ incœpit in Kal.
Iulij p̄ſentis anni proximè p̄teritis, & finietur in Kalẽ.
Ianuarij ꝓximè uenturis,& cõſequenter nõ vacauit ꝑ
annũ à die depoſiti officii, ergo aliud officiũ ſyndicatus
maioris non poterit in Kalendis Ianuarij ꝓximis
obtinere.¶Secundo facit,nã licet in dictis ꝓuiſionib.
officiorũ ſub rubr.p̄dicta cautũ reperiat̃, ꝙ ordinaria
officia dent vacationẽ ordinariis,nec extraordinariis,
nec extraordinaria ordinariis,& ordinaria officia cẽſeantur
illã, q̃ ſunt poſita in gñali imburſatione officiorũ
cõis Bononiæ,alia uerò dicant̃ extraordinaria,
vt ex mẽte dictæ ꝓuiſionis clarè infert̃, ex qbꝰ videbat̃
oĩno dicendũ officiũ iudicis mercatorũ eſſe extraordinariũ,
cũ non reperiatur poſitũ in dicta gñali imburſatione,
imò ſit officiũ uniuerſitatis mercatorũ, &
cõſequẽter non debere dare uacationẽ quoad alia officia
imburſationis cõis Bononiæ, quale eſt officium
ſyndicatus maioris, tñ ut id, quod de annua uacatione
ſtatutũ eſt,haberet ẽt locũ in officio iudicis mercatorũ,
poſtea partito.M.Regiminis,ut ſupra, facto cautũ
fuit,idẽ iuris eſſe quoad annuã uacationẽ in officio
iudicis mercatorũ, quod eſt in aliis officiis ordinariis
gñalis imburſationis cõis Bononię,& cõſequẽter per
illud partitũ, ſeu per illã prouiſionẽ officium iudicis
mercatorũ factum fuit ordinariũ,& cõprehẽditur ſub
dicta prouiſione loquente de annua uacatione:quare
concludendũ eſt, præfatũ dominũ Auguſtinũ quoad
officiũ ſyndicatus maioris habere uacationẽ propter
officium iudicis mercatorũ,quia hoc ex ſtatutis,
1 & prouiſionibus expreſsè cautũ reperitur, & † fruſtra
dubitatur, qñ caſum legis, ſeu ſtatuti habemus.l.domitius
labeo.ff.de teſta.& l.gallus.§. ſi eius cũ ibi not.
ff.de lib.& poſth.¶Nec aduerſatur ſtatutũ quoddã ab
vniuerſitate mercatorũ poſtea editũ de anno 1509.&
publicatũ de anno 1510.quo expreſsè cautũ eſt,ꝙ dictũ
officiũ iudicis mercatorũ det vacationem quoad
alia officia generalis imburſationis cõis Bononiæ durante
duntaxat tẽpore officii iudicis mercatorũ,ſed illo
finito non, qm̃ licet iudex mercatorũ nequeat eodẽ
tẽpore aliud officiũ ordinariũ utilitatis cõis Bononiæ
obtinere, illo tñ depoſito, & ſic ſucceſſiuè aliud
immediatè obtinere poterit,ut ibi,quia ſequẽdo partes
ſer Hieronymi põt reſponderi, quòd ſtatutũ mercatorũ
poſtea editũ non tollit partitũ Regiminis,nec
2 illi ꝓmiſioni derogat,tum quia †mercatores nõ poſ-

ſunt

ſunt ſtatuta facere, niſi quod ea, quæ ad iuriſdictio-
nē, ſeu artem eorū ſpectant, l. fi. C. de iuriſd. om. iud.
& ibi paſſim traditur per Bar. & omnes ſcriben. & in
l. oēs populi, in j. q. prin. ver. ſecūdo quæro, ff. de iuſt.
& iure, & in l. 1. col. iiij. ff. de colleg. illici. & ꝑ Inn. in
c. cū acceſſiſſent, de cōſti. & in c. cū ab eccleſiarū, de
offi. ord. hoc aūt, de quo agitur, ad eorū officiū, ſeu
artē nō ſpectat, ergo &c. tū quia licet mercatores, &
alii, qui nō faciunt villam, caſtrū, ſeu ciuitatem, ſed
collegiū, poſſint ſibi facere ſtatuta, quæ ualēt, & ab-
ſque alia ſuperioris cōfirmatiōe ſeruāda ſint, ex quo
à lege cōi confirmantur, ut in d. l. fi. per ſcrib. oēs, &
facit tex. in c. ex literis, ibiq; Abb. & Mod. de conſtit.
3 tamen† ipſi non poſſunt inter ſe ſtatuta ſpecialia fa-
cere cōtra ſtatuta generalia ſuæ ciuitatis, & ꝯtra ius
publicū ipſius, ad tradita per Bal. eleganter in l. pen.
C. de cōſti. pecu. & in d. l. oēs populi, in uerſi. ſed hic
quæritur, an collegia, nam† inferiores nō poſſunt le
4 gem ſui ſuperioribus imponere, c. inferior, xxi. diſt.
& c. cū inferior, de maio. & obed. nec inferior tollit
legē ſuperioris, ſed illam iuuat, &† lex ſuperioris tol
5 li uř non modo, quando in totum abrogatur, ſed ēt
quando illi detrahitur, ſeu qñ reſtringitur, & limita-
tur, cle. ne romani, ibiq; Car. in ii. & iii. q. de electio.
& ideo dicit Bal. in auth. ſed nouo, in uerſi. ſtatuta ta
6 men, C. de ſeruis fugit. † ꝙ inferiores nō poſſunt ſta-
tuta facere ad correctionē iuriſdictionis ſuperioris,
& ad propoſitū hoc ēt multum facit dictū Bal. in d.
l. pen. in ult. col. & in l. debitorū, ibiq; Alex. C. de pa-
ctis, Inn. per illū tex. in c. uenientes, de iureiu. Alex.
in d. l. omnes populi, col. iiii. & c. quod ſuper his, de
7 maio. & obed. cum ſi. tū etiam quia † in ſtatuto uni-
uerſitatis mercatorū ſuꝑ caſu noſtro diſponente nō
reperitur clauſula nō obſtātibus &c. prout uidetur
reqri ad hoc, ut per illud poſſit partitum, ſeu ſtatutū
regiminis prius factū tolli, arg. eorum, quæ dicūtur
de reſcripto ſecundo, quod non tollit primū, niſi de
primo mētionē faciat, & ideo in ſecundo requiritur
clauſula non obſtante &c. ad plenè tradita per Abb.
omneſq; alios in c. i. de reſcrip. cum ſi. ibi allegatis:
8 Et† ſtatutū, ac reſcriptum æquiparātur, vt dicit Inn.
in c. quæ in eccleſiarum, de conſti. & ſequitur Bal. in
l. i. in ii. notabili, C. de legibus: Hæc ſunt, quæ prima
facie demonſtrat ſer Hieronymum eſſe do. Auguſti
no præferendum, & ſuper hoc potius ſtatutū, & par-
titum Magn. regiminis ſeruandum eſſe, quàm ſtatu
tum mercatorum poſtea editum aliter diſponens.
¶ Sed pręmiſſis nō obſtātibus, prout re uera non ob
ſtant, ꝯtrariū de iure uerius eſſe exiſtimo, ꝙ do. Au-
guſtinus propter officiū iudicis mercatorū, quod in
Kalendis Ianuarii proximis deponere debet, non ha
beat uacationem quoad officiū ſyndicatus maioris,
ad quod fuit extractus, cum eo tempore ſit ingreſſu
rus officium ſyndicatus, quo officiū iudicis merca-
torum finietur; Et ad hoc dicēdū moueor in primis
per ſtatutū uniuerſitatis mercatorum, de quo ſupra,
hoc expreſſe prouidens, cui ſtandū eſt, non obſtante
partito Mag. regiminis aliter diſponēte; quod ſtatu-
tū mercatorū fuit factū per duos, uel tres annos poſt
dictū partitū regiminis, ergo per illud ultimo loco
9 factū dicetur eſſe dicto partito derogatum, qm̄† ulti-
mū ſtatutū cōtrarium primo tollit primum, ēt ſi de
primo mētionē nō faciat, nec in eo ſit appoſita clau
ſula nō obſtante, ſatis enim eſt, ꝙ ſecundū ſit contra
riū primo ad hoc, vt tollat, & corrigat primū, quam
uis aliud ſit in reſcriptis, vt declarat Alex. in d. l. oēs
populi, col. iiii. poſt Bar. ibi ī 3. q. prin. ibi quarto quæ
ro, & facit tex. clarus in §. pen. inſti. de iure natu. gen.
& ciui. Dyn. Bar. & alii in l. tutores, ff. de teſt. tut. hř
in l. pacta nouiſſima, maxime per Mod. C. de pactis,
& per Fel. in c. gratum, ff. de offi. deleg. cum ſi. Secun
dò, ſtāte ꝯrietate dictorū ſtatutorū, dico ſtatutū uni
uerſitatis mercatorū quoad hunc caſum, de quo di-
ſputatur, debere attēdi, & ꝑferri, & ñ prouiſionē regi
minis, q̄ in aliis caſibus eſt ſeruāda, ut infra diceř, &
10 hoc ex pluribus rōnibus, prima, quia † mercatores,
& huiuſmodi vniuerſitates, quę nō cōſtituunt uillā,
caſtrū, ſeu ciuitatē, ſed collegiū licitum ſm̄ declara-
tionē mod. in c. ex literis, de conſtit. in prin. poſſunt
per ſe abſque cōfirmatione ſuperioris facere ſtatuta
ſpecialia contra ſtatuta generalia ſuæ ciuitatis tàm
quoad ſpectātia ad eorū iuriſdictionē, & poteſtatē, q̄
quoad cōcernētia eorū artē, & exercitiū, ēt derogā-
do iuriſdictioni ſuperioris: ita voluit Bal. in d. l. oēs
populi, uer. ſed hic quęritur an collegia, quē refert, &
ſeqtur Pet. de Anc. ī repet. c. canonū ſtatuta, in xlvi.
col. ver. de tertia quęſt. de conſt. & ſeqtur Alex. in ad
di. ad Bal. in l. receptitia, quæ eſt l. pe. C. de conſt. pec.
ubi Bal. hoc idē expreſſe firmare uř, dū dicit, ſtatuta
mercatorū quoad ea, quæ ad eorū iuriſdictionē ſpe-
ctant, ualere, & ſeruanda eſſe in quacūque curia, & à
quocunque iudice ēt eccleſiaſtico, quicqd dicat gl.
ibi, mota forte illa ratione, ꝙ inferior nō pōt legē ſu
periori imponere, nā, ut inqt Bal. non ſunt mercato
res, qui per ſua ſtatuta legē imponāt, ſed eſt lex cōis,
11 quæ ubiq; eorū ſtatuta approbat: Sed† ad iuriſdictio-
nē, & poteſtatē mercatorum ſpectat, nō ſolū de iure
municipali, ſed ēt de iure cōi iudicē ſpecialē ſibi eli-
gere, & creare, ī quē iuriſdictio abſq; alia ſuperioris
cōfirmatione transfertur, d. l. fi. ibiq; Paul. de Caſ. Sa
li. & alii, C. de iuriſd. om. iud. & ſentit Bal. in d. l. pen.
& doct. per illū tex. in d. c. ex literis, ergo ſtatuta ꝑ ip
ſos mercatores facta circa electionē iudicis, illiuſq;
uacationē actiuè, & paſſiuè ualebūt, ac ſeruāda erūt
ubiq;, & à quolibet ſuperiore abſque alia ſuperioris
cōfirmatiōe ēt ꝯ ſtatuta, & ꝓuiſiones generales ſuę
ciuitatis, quibus per ſtatuta mercatorū cenſetur de-
rogatū per ea, quæ uoluit Bal. in d. l. omnes populi,
& Pet. de Anch. in d. repetit. c. canonum ſtatuta; &
præcipue cū poteſtas faciendi ſtatuta, & creandi iu-
dicem, quam mercatores habent, nō depēdeat, nec
procedat à poteſtate regiminis nec alterius ſuperio-
ris, ſed ipſi illā à lege, & iure cōi habeāt, d. l. fi. d. l. pe.
& d. c. ex literis, ibique plenè habetur, ergo facilius
circa talem electionem, & uacationem ab ea depen
dentem ſtatuere, & prouidere poſſunt etiam contra
ſtatuta, & prouiſiones regiminis, arg. no. per gl. ual-
de notabilē in uer. inferiorē, & ibi do. Car. & Io. de
Imo. in cle. ne romani, in prin. de elect. Nec aduerſa-
tur, ꝙ electiōi, ſeu extractioni iudicis mercatorū īte-
reſſe dēnt MM. D. Antiani, & Vexillifer iuſtitię, nec
iudex extractus poteſt officiū exercere, niſi prius da
ta ſibi licētia per literas R. D. Legati, & MM. do. An
tianorū, ex quo datur ītelligi, electionē iudicis mer-
catorū ad eorū iuriſdictionē ſimpliciter nō ſpectare,
12 Quia ad hoc reſpondetur, ꝙ† licentia, & cōfirmatio
prædicta requiritur nō ad effectū, ut iudex acquirat,
& cōſequatur iuriſdictionē, quia illam ſibi immedia
tè acquirit ex electione facta per mercatores, q dāt,
ſeu transferunt in ſuum iudicem iuriſdictionē abſq;
alia ſuperioris cōfirmatione ex legis auctoritate, d. l.
fi. & d. c. ex literis, ibiq; doct. ſed cōfirmatio ſuperio-
ris reqritur ſolū ad effectū, ut iudex iuriſdictionē iā
acquiſitam poſſit exercere, & ſic cōfirmatio ſuperio
ris nō dat iuriſdictionē, ſed ſolū illius exercitium, vt
in terminis uoluit Bal. in d. l. fi. circa fi. & ibi Salic. in
j. not. & in l. priuatorū, C. de iuriſd. om. iud. ¶ Secūda
ratione uř dictum ſtatutum debere præualere, & at-
13 tendi, quoniam† licet mercatores nō poſſint facere
ſtatuta ꝯtra ius publicū ciuit. & ꝯtra iuriſd. ſuperio-
ris

ris in ijs, quæ ad eorū iuriſdictionē, ſeu artē non ſpe-
ctāt, Bar. in d. l. oēs populi, in d. l. fi. ff. de colleg. illi. &
Bal. in d. l. pe. col. ult. cū ſi. præallegatis: tñ hoc fallit,
niſi ſtatuta hmōi eſſent à ſuperiore cōfirmata: ita ex
preſsè p̄dicta declarat, & limitat Sali. in d. l. fi. in j. no.
C. de iuriſd. om. iud. & in d. l. pe. in fi. ver. C. de conſt.
pec. Sed ſtatuta mercatorū nouiter edita, & de q̄bus
loquimur, fuerūt à ſuperiore cōfirmata, & approba-
ta, uidelicet à Reuerendiſs. Do. tunc Bononiæ lega-
to, cuius auctoritate, licentia, & volūtate dicta ſtatu
ta facta fuerūt, ut in prin. uol. eorū ɔtinetur, & ſic ex
certa ſciētia, ꝓut auctoritas illius hoc arguit, & infra
dicet̄, nec ñ à Iulio ſcđo olim Pōtifice maximo, qui
oīa ſtatuta dictæ vniuerſitatis mercatorum nouiter
edita ɔfirmauit, & ñ ſtādo ī puris terminis ſimplicis
cōfirmationis mādauit illa oīa inuiolabiliter debe-
re obſeruari, ñ obſtātibus ſtatutis, & cōſuetudinis p̄
sētibus, & futuris huius ciuitatis Bonon. q̄bus oībus
expreſſe, & ſpecialiter derogauit, & plenius cū aliis
clauſulis derogatorijs derogatoriarū, ꝓut ī eius bul
14 la plūbata latius cōtinet̄: † quā cōfirmationē cōſide-
ro in primis factā fuiſſe ſimpliciter abſq; aliqua clau
ſula cōiter cōſueta apponi in cōfirmationibus ſicut
iuſte &c. quo caſu dr̄ eſſe confirmatio facta ex certa
ſciētia, ut notabiliter voluit Abb. Siculus in c. exami
nata, de confir. utili, uel inutili, & Io. de Im. in c. vene
rabilis ī ult. uer. eo. ti. & ita ſeq̄tur Alex. in cōſ. 1. uol.
iiii. & poſt hāc ɔfirmationē ɔſidero, ꝗ idē Iulius ite-
rū oīa ꝑ primā bullā ɔceſſa, & diſpoſita cōfirmauit:
demū poſt mortē Iulij Leo Papa x. modernus oīa cō
tenta in dicta bulla Iulij cōfirmauit, & approbauit,
iuſſitq; obſeruari debere ſemel, bis, & ter, primo lo-
co in principio ſui pontificatus, qñ capitula huius ci
uitatis ſignauit, ſcđo, & pluries per ſua breuia ſpecia
lia omnia in dicta bulla Iulij cōceſſa, & contenta cō
firmantia, & cōſequenter huiuſmodi ſtatuta ſemel,
& ſæpius cōfirmata reperiuntur: quo fit, ut de certa
ſcientia Papę cōfirmantis euidenter apparere dicat̄,
15 quia † ubicunq; à papa aliquid approbatur, & manda
tur ꝑ ſecundā iuſſionē debere obſeruari, tunc de cer
ta ſcientia papæ dr̄ euidenter cōſtare, ut declarat Io.
de Im. in c. porrecta, in iii. gl. de confir. util. uel inuti
li, per tex. ī auth. ut nulli iud. §. ad hoc uero iubemus
colla. ix. & in auth. de manda. prin. §. deinde, coll. iij.
16 Et hoc p̄ſertim dicēdū eſt, † qñ papa, ultra qđ confir
met ſimpliciter, mādet ēt omnia ſtatuta inuiolabili
ter obſeruari debere, quæ dictio inuiolabiliter in cō
firmationibus papalibus appoſita operatur, ut id, qđ
cōfirmat̄, omnino, & incorruptè ſit ſeruādū, quāuis
illud aliter nō fuerit cōfirmatū, & approbatū ab iis
ſuperioribus, à quibus ex iuris diſpoſitione approba
ri, & cōfirmari debebat, ut de hoc ē tex. notabilis ī c.
17 fi. circa fi. de pactis in vj. & † inuiolabiliter obſeruari
dr̄ id, qđ incorruptibiliter, & ſine contradictione, &
ui obſeruatur, c. iii. de offi. ord. c. pen. de præb. & c. ul.
de magiſtris, ubi caſus notabilis, ergo dato, ſed nō ɔ
ceſſo, ſtatuta prædicta mercatorū hoc in caſu non di
ſponere circa ea, quę ad ipſorū iuriſdictionē ſpectāt,
nihilominus ſeruari debebunt, & valebūt, quamuis
ſint cōtra generalē cōis Bononiæ prouiſionē; & per
ea ur̄ derogari inriſdictioni ſuperioris ratione cōfir
mationis ex certa ſciētia, & euidenter factæ, ut ſupra
18 dictū fuit: † Quæ approbatio, & cōfirmatio ualidita-
tē actus operatur, & ꝗ actus à cōfirmāte denomine-
tur, qñ actus ꝑ ſe abſq; cōfirmatione erat inualidus,
prout eſſent hæc ſtatuta, & cōfirmans erat talis, q̄ de
per ſe poter t talia ſtatuta facere, & facta tollere, ac
remouere, ut optimè declarat Fel. multa ad propoſi
tū, ut ſui m is eſt, cumulādo in c. inter dilectos, de
fid. inſt. poſt Bar. in l. & quia, ff. de iuriſd. om. iud. & fa
ciūt no. ꝑ Bal. dum loquitur de ſtatutis Spoleti, ī l. ex
placito, C. de rerū perm. & ꝑ Alex. in d. conſi. 1. uol.
4. col. x. Et proximè dicta præſertim verificantur, cū
illud idē ſtatutū mercatorū, de quo nos loquimur,
fuerit quoad alia ſua capitula derogatoria, & cōtra
ria iuriſdictioni do. Antianorū, & ſic ſuperiorū ab
ipſis do. Antianis ſeruatū, atq; receptū, nā ante, quā
ſtatutū illud cōditū eſſet, do. Antiani cū do. Vexilli-
fero iuſtitiæ habebāt iuriſdictionē, & ptātem eligen
di alterū ex duobus iudicibus per ipſos mercatores
electis, atq; extractis, ut notoriū eſt, & expreſsè po-
nitur ac refertur in ſtatutis antiquis, & nouis, hodie
vero ꝑ ſtatutū nouiter factū, de quo diſputamus, fuit
dictæ iuriſdictioni do. Antianorū derogatū, qđ ſtatu
tū oēs do. Antiani, qui pro tp̄e fuerūt, à die compoſi
tionis illius citra receperūt, ſeruarūt, & approbarūt,
19 & † cōſequēter ſaltē quodā ſuo tacito cōſenſu illud
apꝓbarūt, & ɔfirmarūt, q̄ tacitus ɔſenſus in hoc idē
operatur, qđ expreſſus, l. de q̄bus, & ibi Bar. ff. de legi
bus, c. conſuetudinis, & c. in his, xi. diſt. cū ſi. Cū itaq;
ſtatutū illud quoad quædā iuriſdictioni ſuperiorū p̄
iudicātia fuerit à ſuperioribus receptū, atq; ſeruatū,
totū uidebit̄ receptū, & cōfirmatū, & de illo toto co
gnitionē ſuperiores habuiſſe dicētur, arg. no. ꝑ Bar.
Alex. & alios in rub. ff. de noui ope. nūcia. l. inciuile,
ff. de leg. & faciūt not. per Bar. in l. prætor, §. erit, ff. ui
bono. rapto. qui dicit, ꝗ plura capitula poſita in eadē
lege, uel ſtatuto circa iuris diſpoſitionē, ita dicūtur
eſſe cōnexa, ꝗ dictū in uno cēſetur in alio repetitū.
¶ Tertia ratione ur̄ dictū ſtatutū mercatorū attēdi
debere, ñ obſtāte partito Regiminis, q̄a per ſtatutū
illud res ad priſtinū ius antiquū, & ad ius cōe reduci
20 tur, † quo caſu inferior ſolus per ſe pōt legē, & ius ſu
perioris tollere, & corrigere abſq; cōſenſu, & licētia
ſuperioris, vt colligitur ex uerbis Bal. in d. l. ex placi-
to, & declarat Fel. in c. cū acceſſiſſent, de cōſt. q̄ ita ꝑ
illū tex. ɔcludit poſt Bar. in d. l. oēs populi, & in l. hac
cōſultiſſima, §. ſi q̄s aūt. C. de teſta. ad qđ facit ēt, nā
21 ubi aliàs req̄ritur † clauſula ñ obſtāte iuxta ea, q̄ habē
tur ꝑ ſcrib. ī c. j. de reſcr. ea ñ req̄ritur, nec eſt neceſſa
ria, qñ eſſemus in caſu, in quo res ad ius antiquū, &
ius cōe reduceret̄, Bal. in l. ſi q̄s ad declinādā ī lectu-
ra noua, in fi. C. de epi. & cleri. qñ. n. à iure ſpeciali re-
cedit̄, & fit reditus ad ius cōe, latiſſima pōt fieri īter
p̄tatio, ut eſt gl. ſingularis in c. qualiter, ii. q. v. nā res
ad ſuā naturā, & ius cōe facile redit, l. ſi unus, §. quod
22 ſi, ff. de pac. & † bene ad propoſitū facit id, quod uult
Abb. in c. ueniēs, col. ix. in uer. cōcludēdo prædicta
de præſcr. ꝗ pactū, uel tacita renūciatio prælati etiā
multū grauis præiudicat eccleſiæ, qñ per hoc fieret
reditus ad ius cōe. Plura ēt adduci poſsēt, q̄ cumulat
Fel. in d. c. cū acceſſiſſent, q̄ cōcludit, ꝗ ubicūq; aliàs
cōſenſus ſuperioris req̄reretur ad actū celebrandū,
puta in reuocādo ſtatutū aliquod uel rōne præiudi-
cii iuriſdictionis, & iuris ſuperioris, tūc nō requiri-
tur, qñ diſcedēdo à iure ſpeciali, & exorbitāti redire-
tur ad ius priſtinū, & ad ius cōe, ueluti ēt ſatis abūde
23 idē Fel. declarat ī c. cū oēs, de cōſ. Accedat ēt † dictū
Fede. de ſenis in cōſi. xiiii. quē refert, ac ſeq̄tur Abb.
in c. ſignificaſti, col. iiii. de foro comp. ꝗ licet exem-
ptus nō poſſit ſe ſuperiori extraneo ſine licētia papę
ſubmittere, tñ ſuo ſuperiori aliàs ordinario pōt ſe ſi-
ne licētia Papæ ſubmittere, q̄a hoc modo res ad ius
24 priſtinū, & ad ius cōe reuertitur: & † Ant. de But. in c.
ſtatuimus, col. i. de trāſac. inquit, ꝗ licet prælatus re-
gulariter ſine epiſcopo tranſigere nequeat ſuꝑ reb.
ſuæ eccleſiæ, c. de cætero, eo. ti. tñ qñ ageretur de re-
cuperādo priſtino iure eccleſiæ deperdito, ſolus ab-
ſque epiſcopo trāſigere poterit, ut eſt bonus tex. in
c. i. de pactis, in vj. quē ēt allegat Abb. in d. c. ueniēs.

Conue-

25 Cõueniunt ẽt prædictis ea, q̃ † ponit Dom. de S. Gemi.
in c. ab exordio. 35. diſt. dum vult, quòd quamuis ſupe
rior clericis iam promotis non poſſit ſine eorum cõ-
ſenſu, & ipſis inuitis uitam duriorem, & aſperiorẽ in-
dicere, ut in c. ꝓpoſuiſti. 82. diſt. & glo. in c. quod om-
nes de reg. iur. in 6. tamen uitam ſolitam, & primæuã
duriorem, & aſperiorẽ ipſis iuuitis, & abſque eorũ cõ
ſenſu iniungere poterit. ¶ Nec omitto dictũ pulcher
rimũ Abb. in c. ad audientiã. in 2. col. de cler. non reſi.
26 † ꝙ epiſcopus, qui aliàs nõ poteſt ſuper ſtatu eccleſiæ
ſine conſenſu capituli ſtatuere. c. nouit de his. quæ fi.
à præla. poteſt ſolus ſine capitulo ſtatuere tollẽdo cõ-
ſuetudinẽ ſuper non reſidentia, quando eccleſia mi-
niſtris indigeret, quia ex hoc rediretur ad ius cõmu-
ne, quod vult reſidendũ eſſe, ut per totum de cleri. nõ
27 reſid. & † probatur in c. cum apoſtolica in uerſi. in re-
uocatione. de his quæ fi. à prel. ſine conſen. c. quòd ſo
lemnitas requiſita in alienatione rei eccleſię non eſt
neceſſaria, qn̄ res eccleſiæ ad naturã ſuam primæuã
reuerteretur. Sed per ſtatutũ mercatorũ, de quo agi-
tur, res primo ad priſtinũ ius antiquũ reducitur, nam,
ut ex prouiſionibus antiquis officiorum cõis Bono-
nię ſub rub. de differentia offi. ordinarij, & extraord.
colligitur, officium iudicis mercatorũ non dabat ua-
cationẽ alijs officijs cõis Bononiæ, cum tanquã non
poſitũ in generali imburſatione officiorũ nõ eſſet or
dinariũ, & ita ſæpius tẽporibus elapſis ante dictã pro-
uiſionẽ in perſona do. Iacobi Bouij, & d. Io. baptiſtę,
qui nunc eſt vnus de numero MM. DD. Antianorũ,
practicatũ, & obſeruatũ fuit, itẽ & ſecundo res ad ius
cõe reducitur, nam ſtatutũ vult, quòd eodẽ tempore
quis non poſſit officium iudicis mercatorũ, & aliud
officiũ cõis Bononiæ obtinere, ſed ſucceſſiuè ſic vnũ
poſt aliud immediatè, per prouiſionẽ aũt Regiminis
cautũ eſt, quòd quis nec eodem tempore, nec ſucceſ
ſiuè immediatè unum poſt aliud, ſed poſt annũ tantũ
à die depoſiti officij iudicis mercatorum, uel alterius
28 officij cõis Bononiæ, † De iure uerò cõi regulariter
quis nõ poteſt eodẽ tẽpore duplici officio fungi, ſed
uno finito nõ prohibetur aliud incõtinenti, & imme
diatè obtinere, & exercere l. patres. ibiq; glo. & Bald.
C. de ꝓxi. ſacr. ſcrin. lib. 12. l. 1. §. nõ licet. ibiq; Bart. ff.
de colle. illici. & declarat idem Bar. in l. fi. eo. tit. & eſt
bonus tex. ubi gl. multa allegat in l. 1. C. de aſſeſ. ergo
quãuis mercatores aliàs nõ potuiſſent per ſe abſque
Regimine, & ſuperiore ſtatuere ſuper uacatione dan
da per officiũ ſui iudicis, tñ ex quo per eorũ ſtatutum
res ad priſtinũ ius antiquũ, & ad ius commune redu-
citur, item ex quo ſumus in iis, quę ad ſuã iuriſdictio-
nẽ ſpectant, ut ſupra, profectò eorum ſtatutũ ualebit
cõtra ſtatutũ, & prouiſionẽ Regiminis abſq; alio cõ-
ſenſu, licẽtia, & cõfirmatione Regiminis, uel alterius
ſuperioris tanto magis igitur ualebit cõfirmatione ſu
pra dicta interueniente. ¶ Quarta, & ultima rõne di-
cendũ eſt, ſtatutum prædictũ mercatorũ attendendũ
eſſe in caſu ſuo ſpeciali, eſt enim dictũ ſtatutũ minus
generale, quàm ſit prouiſio Regiminis, nã per dictã
prouiſionẽ generaliter ꝓuiſum eſt, ꝙ officiũ iudicis
mercatorũ det uacationẽ annuã à die depoſiti officij
quoad alia officia ordinaria cõis Bononiæ, & è ꝯ̃, ꝙ
alia officia publica cõis Bononiæ dent uacationẽ ſi-
milẽ quoad officiũ iudicis mercatorũ, ut clarè colli-
gitur ex uerbis prouiſionis Regiminis iunctis ꝓuiſio
nibus officiorũ cõis Bononiæ ſub dicta rub. de differ.
officii ord. & extraord. ad quas prouiſio p̄dicta Regi-
minis ſe remittit. Per ſtatutũ uerò mercatorũ ſolũ da-
tur uacatio quoad alia officia cõis Bononię per offi-
ciũ iudicis mercatorũ durante illius tempore, & non
è cõtra, ut ex uerbis dicti ſtatuti cõſtat, ex quib. mani-
feſtè colligitur, ꝙ dicta ꝓuiſio Regiminis eſt genera-
lior, quã ſit ſtatutũ mercatorũ, quod eſt ſpecialius, &
ꝓuidet ſolũ ſup iis, q̃ ad iuriſdictionẽ mercatorũ ſpe-
ctant, uidelicet ꝙ officium iudicis mercatorũ det ua-
cationem non annuã, ſed durante tp̄e officii, & non
è contra, ꝙ alia officia dent uacationẽ officio iudicis,
quia ſuper hoc mercatores nõ potuiſſent diſponere,
neque ſtatuere, cum ſit de iis, quę ad eorũ iuriſdictio-
nẽ nõ ſpectant, nec de dependentib. Hoc ſtãte, dico,
29 † ꝙ licet inferior, qui habet iuriſdictionẽ faciendi le-
gẽ, & ius condendi, nõ poſſit in totũ legẽ ſuperioris
tollere, arg. c. quod ſuper his, & c. cũ inferior de ma.
io. & obe. cum ſimil. ſupra alleg. tñ poteſt illud quoad
q̄d reſtringere, & limitare, neque ex hoc ius ſuperio-
ris tolli dicetur, ut ꝓbatur, arguendo à ſpeciali in cle.
ne romani in prin. de electio. iuncta glo. ibi in uer. nõ
cõſonã poſt Hoſt. quem allegat, quę glo. inquit, colle
giũ Cardinaliũ, uacante ſede Papali, non poſſe tolle-
re, reſtringere, limitare, nec ampliare cõſtitutionem
c. ubi periculũ de elec. in 6. quia hoc eſt ipſi collegio
Cardinaliũ prohibitũ. Secus eſt in aliis collegiis, ut p
d. glo. ibi cõiter approbatã. Et ad propoſitum faciunt
not. per Henr. Boic. in c. 1. circa prin. de cõſti. qui poſt
30 alios concludit, ꝙ † per ius poſitiuũ, & ſic per inferio
rẽ non põt in totũ tolli ius naturale, & ſic ius ſuperio
ris c. pe. Inſti. de iur. nat. gen. & ciu. cum ibi not. & per
totũ 13. diſ. & ideò per Papã, & ius poſitiuũ nõ poteſt
matrimoniũ generaliter tolli, nec prohiberi, q̄a hoc
eſſet in totũ tollere ius naturale, ſed benè per ius poſi
tiuũ poteſt tale ius naturale limitari, reſtringi, & am-
pliari, ut per totũ. C. de indi. uid. tol. in l. cũ ita legatũ.
ff. de cõd. & dem. & traditur per Henr. in d. c. 1. facitq;
tex. in l. ius ciuile. ff. de iuſt. & iu. & plura ad hoc addu-
31 ci poſſent. ¶ Præterea † qn̄ reperiunĩ duo ſtatuta ſup
eadẽ materia diuerſimodè, & quaſi ꝯ̃rio mõ diſponẽ
tia, & unum ſit magis generale, & aliud ſit ſpeciale,
tunc ultimũ non corrigit, nec tollit primũ, ſed utrun
que ualet, & generale reſtringiĩ, ac limitatur per ſpe-
ciale, ut ſpeciale in ſuo caſu ſp̄ali, & generale in aliis
caſibus ſeruetur, ut declarat Fel. in 1. not. multa alle-
gando in c. gratum. de off. dele. & in c. 1. & in c. ex par-
te de reſcr. & ita ẽt declarat Alex. in l. gallus. §. ille ca-
ſus. ff. de lib. & poſth. & in cõſ. 122. uolu. 4. col. 1. & in
eo. uol. in cõſ. 123. col. 5. uer. præterea, q̄d eſt conſiliũ
And. Barb. & faciũt quę hñtur per Bar. in l. p̄tor. §. erit.
ff. ui bon. rap. ergo ſtatutum mercatorũ tãquã magis
ſp̄ale ſeruabiĩ in caſu ſuo, & in quo loquitur, & ꝓuiſio
Regiminis in aliis caſibus in ea cõprehenſis, cũ in il-
lis dicta ꝓuiſio per ſtatutũ pręfatũ nõ dicatur corre-
cta, & q̄d nõ mutatur, cur ſtare prohibeĩ? l. ſancimus.
C. de teſta. l. p̄cipimus. C. de appel. & quantũ fieri põt,
euitanda eſt iuris correctio c. cũ expediat. de elec. in 6.
¶ Et quãuis ex p̄dictis ſublata ſint oĩa, q̃ pro parte cõ-
traria fuerũt adducta, tñ ſpecialiter rñdendo, dico in
primis nõ obſtare prouiſionẽ Regiminis ſupra dictã,
quia illi fuit derogatũ per ſtatutũ mercatorũ ultimo
loco factũ, approbatũ, & cõfirmatũ à ſuperiore, & à ſe
de apoſtolica ẽt ex certa ſcientia per ſ̃. dicta, quo ca-
ſu mercatores potuerunt ſtatuere ẽt quoad ea, q̃ non
ſpectant ad iuriſdictionẽ ſuã, ſed ſuperioris. Secundo
rñdetur, tale ſtatutũ ultimo loco factũ debere p̄uale-
re, ẽt ſi non eſſet à ſuperiore cõfirmatũ, q̄a factũ eſt à
mercatorib. circa ea, quę iuriſdictionẽ ipſorũ cõcer-
nunt, & circa dependentia ab ea, uidelicet circa ele-
ctionẽ, & uacationẽ officii iudicis ſui, tũ q̄a tale ſtatu-
tũ reperiĩ receptũ, & ſeruatũ à ſuperiorib. uidelicet a
dd. Antianis quoad alia iuriſdictioni ipſorũ p̄iudicia-
lia, quo caſu cẽſetur in totũ receptũ, & approbatũ, &
ex certa ſciẽtia, tũ quia licitũ eſt mercatorib. ſibi ſtatu
ta facere ꝯ̃ generalia ſtatuta ciuitatis in iis, q̃ ad eorũ
poteſtatẽ, & iuriſdictionem in depẽdentibus ab illis

pertinent,ut ſupra,tum etiam quia per ſtatutū merca
torū res ad priſtinū ius,& ad ius cōe reducitur,quo ca
ſu etiam abſque ſuperioris voluntate , & cōfirmatio-
ne ipſis permiſſum fuit tale ſtatutū facere contra pro
uiſionē Regiminis exorbitantē,& contra æquitatē in
ductam,per dicta ſupra in 3.rōne. Vltimo rñdetur,ꝙ
prouiſio Regiminis per ſtatutū mercatorū in totum
non tollitur, neq; corrigitur, ſed ſolū reſtringitur,&
limitatur,quod de iure inferiori ꝯ ius ſuperioris con-
ceſſum eſſe dicitur , ut ſupra in 4. rōne latius dictum
fuit.¶ Secundo non obſtat prouiſio generalis officio
rum cōis Bononiæ ſub rub. de differentia officij ordi
narij , & extraordinarii diſponens de annua uacatio-
ne, quia dico illā prouiſionē non comprehendere of
ficium iudicis mercatorū,ut det annuā vacationem,
ſed potius illud excludit,& per eam clarè demonſtra
tur , officium iudicis mercatorū non dare vacationē
aliis officiis publicis cōis Bononiæ, quoniā illud nō
eſt officiū ordinariū,ſed extraordinarium,ut infertur
ex uerbis dictæ prouiſionis, ergo uacationē dare non
debet,ut habet̄ in dicta ꝓuiſione generali ſub d. rub.
¶Non obſtat aliud ſupra in oppoſitū adductū , quòd
inferior non poteſt legē ſuperioris tollere,quia† hoc
32 eſt verum, quando uellet illam in totū tollere , ſecus
ſi uellet reſtringere,ſeu limitare,ut ſupra dictū fuit,&
maximè hoc uerum eſt , quando inferior nō haberet
poteſtatē , & iuriſdictionē faciēdi ſtatuta à ſuperiore,
cuius legem uellet reſtringere,& limitare, nec ab eo
dependeret,ſed à lege cōi ad not. per glo. in d.cle.ne
romani in prin.de electio.ibiq; Card.& Ioā.de Imol.
prout habent ipſi mercatores, ut in l.pen. & fin. C.de
iuriſd.omn.iud.& in d.l.pen.C.de conſti.pecu.¶Nec
aduerſatur , ꝙ mercatores nō poſſint ſtatuere quoad
ea,quæ ad iuriſdictionē, ſeu artem ſuam nō ſpectant,
ut ſupra,quia reſpondetur, ꝙ in caſu noſtro ſtatuerūt
ſuper dependentibus à iuriſdictione ſua,uidelicet ſu-
per electione ſui iudicis , quæ de iure abſq; alia ſupe-
rioris cōfirmatione ad eos ſpectat , ut in d.l.pen.ibiq;
doct.cōiter. C.de conſtit.pec. cum aliis ſupra alleg.
¶Præterea poſito,uerū eſſe,ꝙ ſtatuiſſent ſuper nō de
pendētibus à iuriſdictione ſua,quod tñ negat̄ , adhuc
dico eorum ſtatutum ſeruandum eſſe contra proui-
ſionem Regiminis ſuperioris,tum quia res ad ius pri
ſtinum,& ius cōmune reducitur , ut ſupra , tum quia
† eorum ſtatuta ſunt confirmata ex certa ſcientia R.
33 D.Legati,cuius auctoritate facta fuerunt,ut in princi
pio uoluminis ſtatutorū mercatorū continetur, quæ
auctoritas certam Legati ſcientiam arguit, ut eſt tex.
clarus in l.1.& in l.3.cum ibi not.ff.de auc.tut.& l.nō
multū eo.tit.cum ſimil. Item cōfirmata fuerunt à ſe-
de apoſtolica non in forma cōmuni, ſed ex certa ſciē
tia,ut dictū,& probatum fuit ſupra in 2. ratione : quo
caſu ſtatuta mercatorum ualent , & ſeruanda ſunt,ēt
ſi tendant in præiudicium iuriſdictionis ſuperioris,&
contra ius publicum, & generale ciuitatis , ita uoluit
Saly.in d.l.fin.in 1.no.& in d.l.pen.in vlt.uer. & ſupra
dixi.¶Non obſtat etiam aliud ſupra allegatū,quòd in
ſtatutis mercatorū non eſt appoſita clauſula non ob-
ſtantibus, quia hoc negatur , ut patet in concluſione
ſtatutorū.Præterea dico † hoc nō requiri, nec eſſe ne
34 ceſſariū in ſtatutis,nam̄ abſq; tali clauſula ultimū de-
rogat primo ꝯrio , quamuis ſecus ſit in reſcriptis , ad
dita per Alex.poſt Bar.in d.l.oēs populi, & ſupra dixi.
¶Et ultra deducta,nō obſtant ea, quæ pleniſſimè ſcri
bunt Alex.in cōſ.122.uol.4.& And. Barb.ibi in cōſ.ſe
quen. qui cōſulēdo in quadā cauſa inter Strazarolos
ex una, & homines artis Lanæ ex alia in effectu cōclu
dunt,ꝙ per ſtatutū hominū artis lanæ ultimo loco fa
ctum,& confirmatū etiā ex certa ſcientia ſuperioris,
& Papæ non tollitur , nec corrigitur ſtatutū artis ſtra-
35 zariæ illi contrariū,quoniā †homines artis lanæ non
potuerunt ꝑ ſua ſtatuta ligare homines artis ſtracariæ
ſibi non ſubditos, & alterius collegij, & exercitij, ue-
luti ēt declarant Bal.Sali.& alij in d.l.pen. C. de con-
ſtit.pecu.& ſtatuere,ac iuriſdictionem exercere con-
uertuntur.cap.2.de conſtitut.in 6. habetur per Barto.
& alios in d.l.fi.& in d. cap. ex literis. de conſtit. ergo
pariter,imò multo minus ſtatuta , & prouiſiones cō-
munis , & ciuitatis tolli poſſunt per ſtatuta mercato-
36 rū.Nec † cōfirmatio ēt ex certa ſcientia à ſede apoſto
lica , & ab aliis facta ſecundū ipſos quicquā prodeſt,
nā in caſu illo nō ſufficit clauſula ex certa ſcientia , q̃
regulariter tollit ſubreptionē. c. ſi motu ꝓprio. cū ibi
no. de præb. in 6.niſi ēt talis confirmatio facta fuerit
cū cauſæ cognitione,& parte citata, ad tradita ibi ple
nè per prædictos per not.ꝑ Ant. de But. in c.1. & 2. de
cōfirma.utili,uel inutili,& per alia multa, & ita uelle
uidetur Io.de Imo.in c.uenerabilis. eo. ti. Quia iis, q̃
multū concluſioni traditæ obſtare uidentur, reſpon-
detur,ueluti ēt eſt ex mente p̄fatorū doctorū in dictis
ſuis conſiliis, ꝙ ideò per ſtatuta hominum artis lanæ
nō tolluntur ſtatuta ſtrazarolorū , nec ipſi ſtrazaroli
ibi illis ſtatutis ligantur , quia in homines alterius ꝓ-
feſſionis nullā habent iuriſdictionē , ut habetur in d.
l.pen.& ideò non poſſunt illos ſuis ſtatulis ligare. Sed
in caſu noſtro mercatores ſtatuerunt ſuper iis,quæ ad
eorū iuriſdictionem ſpectabant , & ſuper dependenti
bus ab illis,uidelicet ſuper electione ſui iudicis , & ua
catione ꝑ ſuum officiū danda , ergo &c. Secundo re-
ſpondetur, ꝙ per ſtatuta artis lanæ homines artis ſtra
zariæ ibi non ligantur , quia de hominibus ſtrazariæ
mentionē non faciebant , & ideò in dubio confirma-
tio poſtea facta à ſuperiore non facit,ut ſtatuta cōfir-
mata ad homines alterius artis, & profeſſionis exten
37 dantur,quia † natura cōfirmationis eſt robur addere
confirmato , nō autē illud extēdere ad id, quod in eo
nō includebatur ut per Bal. in l. aduerſus.C. ſi aduer.
rem iudi.& declarat,ac ſequitur Alex.in d.conſi. 122.
col.5.uerſi.principaliter oſtendo.Sed in caſu, de quo
agitur,caſus noſter uerbis expreſſis in ſtatuto merca-
catorum comprehenditur,non autem per uiam extē
ſionis hoc contingit,ut ex uerbis ſtatuti conſtat,ergo
&c. Præterea ideò ſtatuta ſtrazarolorum ibi non tol-
luntur per ſtatuta artis lanæ , ueluti etiam præfati do-
cto.fatentur,quia ſtatuta artis lanæ erāt gn̄alia, ꝙ nul
lus poſſet conducere &c. ſtatuta uero artis ſtrazariæ
erāt ſpecialia, ꝙ hoīes artis ſtrazariæ poſſunt condu-
cere,nil mirū ergo, ſi nō tolluntur, nec corriguntur,
ſed ſolū ſtatuta artis lanæ generalia reſtringi, & limi-
tari dicuntur , nā quādo ſunt duo ſtatuta diuerſimo-
dè, & ferè contrario modo in eadē materia loquen-
tia,& unū eſt generale, & aliud ſpeciale, tunc unū nō
corrigitur per aliud, ſed ſpeciale habet locū in ſuo ca
ſu gn̄ale aūt in aliis caſibus, & ita dicunt ēt ipſi Alex.
& Barb.& ego ſupra dixi.Et inquantum dicebatur,cō
firmationem ſuperioris , & Papæ ēt factā ex certa ſciē
tia non operari, niſi facta ſit cum ſit cauſæ cognitio-
38 ne, & ſic parte p̄ſente, uel legitimè citata, dico † hoc
uerum eſſe,quando daretur pars tempore confirma-
tionis, ut quia extaret aliquis , cui iam eſſet ius quæſi
tū,& ita propriè procedit caſus,in quo præfacti docto
res conſuluerunt,ſecus ſi non reperiretur pars,nec tē
pore confirmationis extaret aliquis tertius, cui ius eſ
ſet acquiſitum, ſed ſolum de confirmando ſimplici-
ter ſtatuta,uel priuilegia tractaretur, nā tūc ſufficeret
confirmatio facta ex certa ſcientia abſque alia cauſæ
cognitione,qa cauſæ cognitio nō requiritur, ubi nec
aduerſarius, nec tertius datur.c.forus.de uerb.ſignifi.
& l.in cauſæ.§.cauſa cognita.ff.de minorib.cū ſimili.
Et hoc declaro in caſu dictorum conſiliorum Alex.

Barb.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

& Barb.in quo per ſtatuta,ac indulta,& priuilegia cō
ceſſa hoīb⁹ artis ſtrazariæ fuerat cōceſſum,ut poſſent
cōducere &c.& illis ius ex huiuſmodi indultis erat ac
quiſitū, poſtea homines artis lanæ fecerūt ſtatuta, ꝙ
nullus poſſet conducere &c. q̄ fuerūt ex certa ſciētia
cōfirmata,pfectò ex tali cōfirmatione nō potuit p̄iu-
dicari hoībus artis ſtrazariæ, quibus iā erat ius acqui-
ſitū,niſi ea eſſet facta ex certa ſciētia,ac etiā cauſa co-
gnita,& ſic ci[...]s iis,quorū tempore confirmationis
intereat ſtatuta no[n] confirmari : ita loquuntur Alex.
& Barbat.ibi,& ita proprie declarat Ioā. de Imo. poſt
Abb.in c.uenerabilis.de cōfir.utili,uel inutili.Sed qñ
tēpore cōfirmationis nō erat aliquis, cui ius eſſet ac-
quiſitū,ꝙ nō ſufficiat cōfirmatio facta ex certa ſciētia
abſque cauſæ cognitione,nō eſt uerū, immo ſufficit,
ut uult Ioā.de Imo.ī d.c.uenerabilis. ac ēt Alex. in cō
ſil.1.uol.4.col.4.Bal.in d.l.ex placito, & latius Feli. in
c.inter dilectos.de fid.inſtr.& hic eſt caſus noſter, nā
tēpore confirmationis ſtatutorū mercatorū nō erat
tertius,cui ius eſſet acquiſitū,& cuius intereſſet, ſtatu
ta illa non cōfirmari,ergo ſatis fuit, cōfirmationem
fuiſſe factā ex certa ſciētia. Et † ex certa ſciētia fieri
63 dr̄,ſiue dicatur ex certa ſciētia.d.c.ſi motu proprio de
p̄b.in 6.cū ſimilib.ſiue per uerba hoc importantia, ut
ſupra dictū fuit poſt Abb.& Imo.ī d.c. uenerabilis. ac
ēt per Imo.in c.porrecta.de confir.utili,uel inutili: ex
quibus oībus apparet,iura domini Auguſtini eſſe me
liora,ipſumq; in dicto officio ſyndicatus maioris prę
fato ſer Hieronymo præferendum eſſe. Laus Deo.

S V M M AE.

1 *Iuramentum facit cauſam peruenire ad forum eccleſiaſticum, etiā ſi cauſa principalis coram iudice laico pendeat. Et quando hoc ſit uerum,& quando non num.7.30.& 33.*

2 *Iuramenti,& periurij cognitio quoad forum pœnitentiæ, & quando agitur ratione peccati,ſolum ad iudicem eccleſiaſticū ſpectat.*

3 *Laicus non poteſt in foro pęnitentiali abſoluere.*

4 *Super iuramēto ad quid adeatur epiſcopus, et iudex eccleſiaſticus.*

5 *Iuramenti cognitio eſt ad iudicem eccleſiaſticum remittenda, & in cauſa principali ſuperſedendum, quando dubium eſt, an iuramentum ſit licitum,& ſeruandum,necne.*

6 *Iuramentum ſuper contractu etiam à iure prohibito appoſitum eſt ſeruandum,licet contractum non confirmet, adeò quòd contrauenìens non impetrata abſolutione tenetur de periurio, et ſpiritualiter coram iudice eccleſiaſtico poteſt conueniri. Et quomodo hoc procedat num.34.& 39.*

8 *Iuramentum non eſt obligatorium,neque ſeruādum, & iurans propria auctoritate abſque abſolutione,& licentia ſuperioris impetrata poteſt contrauenire,quando eſſet illicitum, & conſeruatiuum,ſeu nutritiuum peccati.*

9 *Locans res eccleſiæ,ſeu loci religioſi ultra triennium peccat mortaliter,& ipſo iure excommunicatur.*

10 *Excommunicandus quis non eſt abſque graui, & mortali peccato.*

11 *Epiſcopus ſub uinculo iuramenti tenetur ſeruare, & ſeruari facere,ac defendere canones ſummorum Pontificum.*

12 *Locatio de rebus eccleſiæ facta ultra trienniū ēt iurata non ualet.*

13 *Iuramentum tendens contra utilitatem eccleſiæ, & loci religioſi non tenet,nec ligat iurantem in præiudicium eccleſiæ, immo illud ſeruans peccat mortaliter.*

14 *Iuramentum non debet eſſe iniquitatis uinculum.*

15 *Ab onere publico quis ſe per iuramentum ſubtrahere non poteſt.*

16 *Eccleſiæ iura defendere publicè intereſt.*

17 *Iurans, & contrahens quando contractui iurato abſque metu periurij,& ſine abſolutione, & licentia ſuperioris poſſit contrauenire,& quando non.*

18 *Iuramentum ſyndici uniuerſitatis, & populi quoad ſpiritualia,et reatum periurij nō ligat uniuerſitatē,nec populū,et quos liget.*

19 *Vniuerſitas,& collegium caret anima.*

20 *Vniuerſitas ex facto ſyndici, & hominū non pōt excommunicari.*

21 *Iuramentum quoad reatum periurij, & ſpiritualia eſt quid perſonale,& non tranſit ad aliam perſonam,quæ etiam iuris fictionē eadem eſſe cenſeretur.*

22 *Vniuerſitas dicitur alia perſona à ſingulis uniuerſitate.*

23 *Hæres quoad reatum periurij non ligatur ex iuramento defuncti, & propria auctoritate non impetrata abſolutione poteſt illi cōtrauenire, & quoad quid ligetur, num.25.*

24 *Idem in uniuerſitate de iuramento ſyndici,& quorundam hominū etiam maioris partis uniuerſitatis.*

25 *Vniuerſitas ex iuramento ſyndici,et hominum quoad quæ ligetur.*

26 *Iuramentū prælati, et legitimi adminiſtratoris bonorū eccleſiæ, & loci religioſi non dat robur contractui cū eccleſia facto,ut eccleſia illud iuramentum ſeruare teneatur,quamuis in prælato, & adminiſtratore,qui iurauit,ſecus ſit quoad ſe,et in utilitatē ſuā.*

27 *Iuramentum temerarium,& illicitum ſuper contractu de iure nullo appoſitum non infamat,nec illi contrauenìens pœnas l.ſi maior.C.de tranſactio.incurrit.*

28 *In obligationibus correſpectiuis frangenti fidem non eſt fides ſeruāda,ēt ſi promiſſio fuerit iurata,nec aliqua requiritur abſolutio.*

29 *Iuramentum habet tacitè annexam conditionem, ut debeat obſeruari,rebus ſic ſtantibus,& ex cauſis de nouo emergentibus illud propria auctoritate tranſgredi licet.*

31 *Hæres ex iuramento defuncti non poteſt coram epiſcopo conueniri, nec forum eccleſiaſticum ſortitur.*

32 *Poteſt tamen ex officio per epiſcopum cogi ad implendum iuramētum defuncti.*

33 *Iuramenti cauſa quando ſolum ad iudicem eccleſiaſticum ſpectet, & trahat ad ſe, uel ſuſpendat cauſam coram laico pendentem, & quando ſecus, & de ea etiam laicus cognoſcere poſſit.*

35 *L.ſi quis maior.C.de tranſactio.an locum habeat in uniuerſitate, & ciuitate,& nu. 39.*

36 *Vniuerſitas,& collegium infamia notari non poteſt.*

Nec poteſt corporaliter, nec ſpiritualiter puniri.

37 *Infamiæ pœna eſt pęna corporalis.*

38 *Propter periurium quis etiam ſpiritualiter punitur.*

40 *Super cōſtitutione extrauagāti quomodo in iudicijs ſit procedēdū.*

41 *Conſtitutio, ſeu extrauagans publicata in curia Romana poſt duos mēſes à die publicationis ēt ignorātes ligat,et ſentētia cōtra eā lata eſt nulla, quāuis illa nōdum eſſet in corpore iuris redacta.*

42 *Quid ſi ea iudici probabiliter fuit incognita.*

EPITOME.

Vniuerſitatem non poſſe ratione piurii conueniri corā iudice eccleſiaſtico ex iuramento ſyndici, nec ī cā principali corā laico pēdente ſuperſedendū eē. Et iurī cā quando faciat mutare forū, ut rōne illius qs ſolū coram eccleſiaſtico ſit cōueniendus, & cauſa quoque principalis uel coram eccleſiaſtico trahatur, uel in ea ſuperſedeatur, & demum coram quo iudice cauſa iuramenti ſit agitanda, plenè hic agitur.

CONSILIVM VIII.

IN p̄nti cā dubitat̄, an propter litē motā co
rā epo ꝯ uniuerſitatē, & ſocietatē hoīum
hoſpitalis de Morte ſuper primo īpediat̄
pceſſus cauſæ principalis corā iudice ap-
pellationis ſuper ualiditate ꝯtus locationis penden
1 tis.Et hoc prima facie uideret̄ eſſe dicēdū, qñ † iurm̄
facit cauſam peruenire ad forū eccleſiaſticū, ēt ſi cau
ſa principalis corā iudice laico pēdeat. c.fi. & ibi Ioā.
And.de foro cōp.in 6.Bal.in §. itē ſacramēta. de pace
iurā.firmā.ī uſu feudo.& expreſsè in l.1. col.ult.C. de
rebus cred.cū multis ſimilibus,q̄ allegat ibi Alexā. in
apoſtil.& idē Bal.in add.ad Spec.in tit.de cōpetē.iud.
2 ¶Secūdo † cognitio iurī,ſeu periurij quoad forū pœ
nitētiæ,ut qñ agitur rōne peccati periurij, ſolū ad iu-
dicē eccleſiaſticū ſpectat, qa tūc dr̄ eſſe crimē eccle-
ſiaſticū.c.p̄dicandū.22.q.1.& not.in c.nos ſuper.1.gl.
3 de purg.canon.& rō eſt,† qa laicus nō habet ptātem
clauiū, ut poſſit in foro pœnitētiali abſoluere, ut no.
gl.in c.paſtoralis.de offic. ordin. & ita declarat Ioan.
And.in d.c.fi.de foro cōpet. in 6. & ſequuntur ibi Do
4 mi.& alij.Et † tunc aditur epiſcopus,ut,cognito p eū
iurm̄ eſſe ſeruandum, ipſe moneat iudicem ſecula-